

Motion till riksdagen 2007/08:Sk32

av Lars Johansson m.fl. (s)
med anledning av skr. 2007/08:123

Redovisning av skatteutgifter 2008

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en restriktiv hållning till selektiva inslag i beskattningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fastighetsskatten är en statlig skatt trots att den semantiskt benämns kommunal fastighetsavgift, varför redovisningens skrivningar i detta avsnitt bör korrigeras.

Ett skattesystem med mindre av nedsättningar, avdrag och andra särlösningar

I ett samhälle som präglas av socialdemokratiska värderingar ska välfärden vara solidariskt finansierad genom att skatt betalas efter bärkraft, och välfärden ska sedan fördelas efter behov. Den som har högre inkomster och stora ekonomiska tillgångar ska bidra med mer än den som har lägre inkomster och mindre ekonomiska tillgångar. Alla ska däremot ha rätt till samma välfärd oavsett inkomst och förmögenhet. Skattesystemet bidrar tillsammans med socialförsäkringarna till att skapa en rättvis fördelning av samhällets resurser.

Det är modernt med en utbyggd välfärdsstat, att skära ned i och krympa den är omodernt. Människor måste kunna känna trygghet för att våga möta och positivt bejaka de ständiga förändringar globaliseringen ger upphov till. Otrygga och rädda människor är inte kreativa och förändringsbenägna. Skattesystemet och välfärden är två sidor av samma mynt. Välfärden finansieras med skatter och skatterna uppfattas som legitima så länge den offentliga välfärden kommer alla till del och håller en god kvalitet. Välfärden är inte gratis, utan finansieras av dem som arbetar, investerar, uppfinner och betalar skatt i Sverige. Inte minst därför är den internationella skatteflykt som sker till de s.k. skatteparadisen ett hot mot välfärden.

Fel! Okänt namn på

Det svenska skattesystemet reformerades för ett och ett halvt decennium sedan, 1990/91, och reformeringen genomfördes i bred politisk enighet mellan Socialdemokraterna och mittenpartierna. Reformeringen föregicks av en omfattande dialog med alla riksdagspartier och med arbetsmarknadens parter. Skattereformens grundpelare har varit så genomtänkta och välförankrade att de hållit över både en borgerlig regering 1991–1994 och en socialdemokratisk minoritetsregering, med stöd från Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna 1994–2006. Det bör också påpekas att i budgetsaneringen 1995–1998 hade Socialdemokraterna sitt parlamentariska stöd från Centerpartiet.

Före skattereform, 1989, var den högsta marginella skattesatsen i Sverige 80 % för inkomstskattens del. Utformningen av beskattningen hade också blivit sådan att skattesystemet hade en stor mängd undantag och skattelättnader vilka gjorde att den som hade kunskap och resurser kunde minska sin skatt avsevärt. Det var inte ovanligt att höginkomsttagare kunde få ned sin taxerade inkomst till noll och därmed helt undvika skatt. Skatteplanering och låntagande stimulerades, samtidigt som arbete och sparande drabbades av höga marginalskatter.

Ett huvudsyfte med skattereformen 1990/91 var att skatterna bättre skulle fördelas efter bärkraft, samtidigt som arbete och sparande skulle stimuleras. Skattesystemet skulle därför inriktas på att finansiera offentliga utgifter och att bidra till en jämnare fördelning av levnadsstandarden, medan andra politiska mål i första hand skulle tillgodoses utanför skattesystemet.

De fyra grundpelarna för det nya skattesystemet var sammanfattningsvis:

- ? lägre skattesatser
- ? bredare skattebaser
- ? mer neutral och likformig beskattning samt
- ? enklare regler.

Dessa grundpelare borde även i dag vägleda utformningen av skattesystemet.

Genom skattereformen sänktes marginalskatten för nästan alla samtidigt som många möjligheter till avdrag avskaffades. De lägre skattesatserna finansierades bl.a. genom bredare skattebaser vid inkomstbeskattningen och genom en breddad bas för moms. Även miljöskatter bidrog till finansieringen. Mer konkret innebar reformen sänkt inkomstskatt varigenom 85 % av inkomsttagarna skulle betala enbart kommunalskatt. Övriga 15 % skulle därutöver betala 20 % i statlig skatt. Beskattningen av kapitalinkomster skärptes samtidigt medan bolagsskatten sänktes till 30 %. Grundavdraget höjdes liksom barn- och bostadsbidragen. Punktskatterna på bensin och energi höjdes. En ny energiskatt, en koldioxidskatt och en svavelskatt infördes.

Samma år som skattereformen genomfördes förlorade Socialdemokraterna riksdagsvalet. Under de borgerliga regeringsåren 1991–1994 gjordes en rad stora avsteg från skattereformen, bl.a. sänktes skatten på kapitalinkomster, aktieutdelningar gjordes skattefria och fler fick betala statlig inkomstskatt. Dessa avsteg återställdes när Socialdemokraterna återkom till makten.

Även den socialdemokratiska regeringen gjorde ett stort antal ändringar i skattereglerna. Några har inneburit direkta avsteg från skattereformen, t.ex. införandet av egenavgifter och den lägre matmomsen. De flesta ändringar har

dock handlat om justeringar av skattesatser eller skattejuridiska omarbetningar för att minska möjligheterna till skatteplanering, för att förenkla för skattebetalarna eller anpassa skattereglerna efter EU:s regler och den ökade rörligheten över gränserna. Andra ändringar har gjorts av miljö- eller tillväxtpolitiska skäl.

Trots förändringarna var skattesystemet i allt väsentligt fortfarande utformat efter de riktlinjer som formulerades inför skattereformen.

Utvecklingen i vår omvärld sedan skattereformen har präglats av hårdare konkurrens, inte minst på skatteområdet. Globaliseringen fortskrider, allt fler stater industrialiseras och många stater, inte minst i Asien, genomgår en snabb ekonomisk utveckling. Människor, kunskap och kapital är rörligare än någonsin. Den hårdare skattekonkurrensen beror också på de tekniska framstegen och på den juridiska utvecklingen, inte minst EG-rättsligt.

Borgerlig skattepolitik

Den borgerliga regeringens skattepolitik har inneburit en utveckling i riktning mot förhållandena som rådde före skatteuppgörelsen 1990/91. Regeringens skattepolitik är både orättvis och omodern. Genom nya subventioner, nya undantag, nytt krångel och oförmåga att vårda stabila skattebaser hotas välfärdens finansiering. Olika ”skatteproblem” löses helst av regeringen med att skatter sänks eller avvecklas. Den borgerliga regeringens samlade skatteförändringar har inneburit en omfattande och tydlig inkomstöverföring till högre inkomsttagare. Tydligast har detta skett genom avskaffandet av förmögenhetsskatten och den förändring av fastighetsskatten som genomförts. Den borgerliga regeringens skattepolitik har också inneburit en skevare regional fördelning av skatterna samt har gynnat män framför kvinnor.

Regeringen och den borgerliga riksdagsmajoriteten har beslutat att lika inkomster ska beskattas olika beroende på förvärvskällan och beroende på hur gammal inkomsttagaren är. Inte minst det s.k. jobbskatteavdraget, som ger pensionärer, arbetslösa och långtidssjuka en högre skatt än de i arbete, representerar en oerhörd orättvisa. Inte bara skatterna utan även arbetsgivaravgifterna har sänkts. Skatterna till stat, landsting och kommun används för att betala den offentliga sektorns utgifter. Socialavgifterna, som består av arbetsgivaravgifter och egenavgifter, utgör grundvalen för det sociala trygghetssystemet – inte minst sjukförsäkringen och ålderspensionen. Att undergräva båda systemen ger allvarliga konsekvenser. Den borgerliga regeringen har också velat ge direkta skattesubventioner till enskilda branscher. I stället för att ge alla branscher och företag goda och likvärdiga villkor ansåg sig regeringen vara lämpad att peka ut i vilka branscher framtidens jobb ska komma. Särregler för enstaka branscher eller yrkesområden skapar alltid krångel och gränsdragningsproblem. Det skapar också ett tryck från andra branscher att få motsvarande förmåner. Särregler är dessutom i allmänhet orättvisa genom att särskilda skatteregler av detta slag gynna konsumtion av t.ex. vissa tjänster framför annan konsumtion. Det är därför bra att EU-kommissionen tvingat

Fel! Okänt namn på

regeringen att retirera från sitt ursprungliga förslag att bygga in skattesubventioner i tjänstesektorn.

Vad händer med skatteutgifterna

Utifrån de förhållandevis omfattande reformer och skattesänkningar som regeringen har genomfört och föreslagit kan man sluta sig till att likformighetsprincipen som var den bärande principen vid 1990/91 års skattereform inte vägleder den nuvarande borgerliga regeringen i dess utformning av skatteuttaget. I stället går utvecklingen mot att utforma skatterna selektivt i betydligt större utsträckning än tidigare. Selektiva regelverk innebär omfattande avgränsningsproblem (dvs. vilka och vad ska omfattas av en viss regel) och svåröverskådliga skatteregler. Detta medför i sin tur ökade kostnader för skatteadministrationen. Dessa kostnader har regeringen bortsett ifrån i sina anslag till Skatteverket.

Den borgerliga regeringen satsade vid sitt tillträde hösten 2006 på att snabbt genomföra skattesänkningar. Många av de stora förändringarna sjösattes med ett minimum av beredning. Det s.k. jobbskatteavdraget blev en viktig del av skattepolitiken 2007, men regeringen genomförde även stora ändringar i boendebeskattningen, slopade förmögenhetsskatten, slopade avdragsrätten för fack- och a-kasseavgifter samt införde en skattereduktion för hushållstjänster.

Under 2008 fortsätter regeringen att genomföra minst lika många – eller faktiskt fler – ändringar på skatteområdet. Regeringen har alltså inte för avsikt att slå av på takten i fråga om skattesänkningar, även om förslagen inte omfattar lika stora kostnader för staten som föregående år. Bland några av de större förändringarna för 2008 kan nämnas en utökning av jobbskatteavdraget, en omfattande omläggning av fastighetsbeskattningen samt ett förslag, till införande av skattelättnader för vissa delar av tjänstesektorn (ett förslag som dock övergavs då det stötte på patrull från EU-kommissionen).

Inför vårpropositionen 2009 utlovade partiledarna i en debattartikel ytterligare skattesänkningar. Enskilda borgerliga partier och borgerliga företrädare har sedan kommit med en rad olika enskilda förslag, vilket förstärker intrycket av otydlighet om vilka nya skattesänkningar och undantag (avdrag) som är tänkta framöver.

Med ovan nämnda förändringar förstärks också bilden av att regeringen inte ställer sig bakom principer som rättvisa, likformighet och enkelhet när det gäller skatteuttaget. Som nämnts tidigare innebär jobbskatteavdraget att lika inkomster beskattas olika beroende på utbetalare. En förstärkning av detta innebär alltså en förstärkning av den effekten. Regelverket är dessutom mycket komplicerat och det är svårt för den enskilda individen att skapa sig en överblick över de nya skattereglerna.

För statsfinanserna var dock skattesänkningarna 2008 inte lika kostsamma som för året innan. Detta berodde bl.a. på att fastighetsskattereformen är finansierad inom bostadssektorn och att flera punktskatter höjdes. Några exem-

pel på sådana höjningar är höjd skatt på koldioxid, höjd fordonsskatt och höjd tobaksskatt.

Skatterna har förändrats kraftigt sedan den borgerliga regeringens politik började verka från den 1 januari 2007. På dessa två år har regeringen hunnit med att genomföra över 70 regelförändringar i skattesystemet, såväl stora som små. Sammantaget har skatterna sänkts med 65 miljarder kronor. Ytterligare sänkningar lär föreslås i höstens budgetproposition för 2009.

Fastighetsskatten är varken avskaffad eller en kommunal avgift!

Det finns all anledning att som vi gjort i samband med vår tidigare kommittémotion (2007/08:Sk16) kring propositionen om avskaffad fastighetsskatt (proposition 2007/08:27) citera Lagrådets yttrande 2007-10-09 över promemorian Avskaffad statlig fastighetsskatt m.m.:

I remissen föreslås att den nya fastighetsskatten skall benämnas kommunal fastighetsavgift. Som framgår av remissen råder inte någon tvekan om att fastighetsavgiften statsrättsligt i sin helhet utgör en skatt. Något argument för att den nya fastighetsskatten ändå bör betecknas avgift, förs inte fram i remissen. Det är angeläget att en pålaga som de facto utgör en skatt också benämns skatt, inte minst för att tydliggöra att någon delegation av riksdagens normgivningsmakt enligt 8 kap. 9 § regeringsformen inte är möjlig. Benämningen skatt har också den fördelen att 11 § i den föreslagna lagen kan slopas och att en mängd föreslagna följdändringar i andra författningar, enbart föranledda av att skatten kallas avgift, blir onödiga. Benämningen kommunal fastighetsskatt torde vara tillräckligt särskiljande i förhållande till statlig fastighetsskatt.

I riksdagsskrivelsens beskrivning kring den kvarvarande fastighetsskatten på s. 32 har räntebeläggningsen av uppskovsbeloppet med 0,5 % utelämnats eftersom det inte är en skatteutgift. Vi vill dock för ordningens skull även här återge Lagrådets yttrande 2007-10-09 (s. 7).

Bestämmelsen avses ge uttryck för regeringens önskan att räntebelägga uppskovsbelopp. Den som åtnjuter uppskov har emellertid ännu inte fått någon skatteskuld fastställd, till vilken skyldigheten att betala ränta kan knytas. Det kan naturligtvis förefalla märkligt att behöva betala ränta för en ännu inte uppkommen skuld (i motiven talas om en *latent* skattekredit). Även om den ursprungliga tanken varit att ett slags ränta skulle tas ut har i lagtexten valts en annan rättsteknisk lösning av den innebörden att den som har en ersättningsbostad med ett uppskovsbelopp skall ta upp en schablonintäkt. Att kalla det för intäkt är naturligtvis att komma en bit från sanningen. Prefixet schablon antyder också att intäkten inte är reell utan konstruerad. Det är aldrig bra att skapa dimridåer kring den verkliga effekten eller det verkliga syftet med en lagbestämmelse. Det går hur som helst inte att dölja att det är fråga om ett skatteuttag, främst avsett att finansiera det bortfall av skatteintäkter som införandet av den kommunala fastighetsavgiften medför.

Det är hög tid att regeringen i officiellt tryck slutar låtsas som om fastighetsskatten är avskaffad och att den är en kommunal avgift. Fastighetsskatten

Fel! Okänt namn på

finns kvar. De med stora, dyra villor har fått omfattande skattesänkningar samtidigt som andra får betala notan. Andra skatter på boendet har höjts (rea-vinstskatten), nya skatter har införts (räntebeläggnings- och uppskovs) och regler som skyddat de med lägst inkomster har tagits bort.

En skatt är ett bidrag till det allmänna som de skatteskyldiga måste betala, utan direkt koppling till en specifik motprestation. En avgift är en betalning för en specificerad motprestation från det allmänna i form av en vara eller tjänst. Det är riksdagen som beslutar om fastighetsskatten och inte varje kommun för sig. Att kalla den nya, borgerliga fastighetsskatten för en "kommunal avgift" är ett uttryck för politiskt trixande i syfte att vilseleda väljarna och dölja svikna, borgerliga vallöften.

Stockholm den 7 maj 2008

Lars Johansson (s)

Laila Bjurling (s)

Christin Hagberg (s)

Britta Rådström (s)

Birgitta Eriksson (s)

Raimo Pärssinen (s)

Fredrik Olovsson (s)

Hans Olsson (s)